titüsü" adı, hemen sizde çağrıştırır -ben de bir eğitim enstitüsünde okudum- 12 Eylülden önce, öğretmen yetiştiren kurumlardı ve bugün "eğitim fakültesi" adını aldı. Enstitü, bir araştırma yapan kurum demektir. Şimdi, bölgesel olarak bir araştırma yapmak üzere, eğitim alanında, bir enstitü kurulmasını öngörüyor bu tasarı. Biliyorsunuz, Sovyetlerin dağılmasından sonra -Birliğin dağılmasından sonra- Ekonomik İşbirliği Teşkilatı yeni bir boyut kazanmıştır. 1992'de İslamabad'da yapılan toplantıda, üç ülkenin dışında Türki cumhuriyetler de bu Teşkilata, bu Birliğe girmiştir. Afganistan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'ın katılımıyla, Ekonomik İşbirliği Teşkilatının üye sayısı on olmuştur. 1992'de, yine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin, bu örgütte üye olmadan "Kıbrıs Türk-Müslüman Toplumu" adı altında katılmasına karar verilmiş.

Değerli arkadaşlar, bu örgüt, 350 milyon insanı, 7 milyon kilometre kare alanı kapsayan bir yerde egemendir, sözü geçer. Biliyorsunuz, Uluslararası Eğitim, Bilim, Kültür Örgütü (UNESCO) vardır, ama, böyle bir enstitü de ya da kurulan vakıf ve kültür yuvaları da bölgesel iş birliğini gerektirir ve de önemlidir. Biliyorsunuz, UNESCO 1945 yılında... Bugünler -sabahtan da andım- 46'ncı ölüm yıl dönümünü yaptığımız Hasan Âli Yücel, 1945'te (4-20 Kasım) Londra'da yapılan UNESCO toplantısında Türkiye'yi temsil etmiştir ve demiştir ki: "Türkiye Cumhuriyeti hem ulusal hem evrensel ilkeleri gözeten bir eğitim politikası gütmektedir." ve eğitimin, ülkelerin ve dünya barışının gelişmesinde çok büyük önem taşıdığını vurgulamıştır. Yani, eğitim yoluyla öyle insanlar yetişmeli ki, ülke barışına, dünya barışına katkı sunsun. Dilerim, bu eğitim enstitüsü de -yani, Ankara'da kurulan eğitim enstitüsü de- 1945'li yıllarda Hasan Âli Yücel'in o ulusal ve evrensel eğitim ilkelerini gözeten bir anlayışla çalışmalar yapar ve ülke barışına, bu teşkilat ülkelerinin hem kendi ülkelerindeki barışa hem de bölge barışına hizmet eder.

Hasan Âli Yücel o konuşmayı yaptığı zaman, Türkiye'de, aslında, UNESCO'nun bütün dünyaya örnek eğitim uygulaması diye gösterdiği bir köy enstitüleri sistemi uygulanıyordu. Köy enstitüleri, Amerikalı büyük eğitimci John Dewey'in "Benim hayalimdeki okullar Türkiye'de açıldı." sözüyle ve UNESCO'nun bütün geri kalmış ülkelere örnek bir eğitim uygulaması göstermesiyle aslında ne kadar saygın kurum olduklarını göstermişlerdir.

Bunları şundan anlatıyorum: Arkadaşlar, kurulan, bir eğitim enstitüsüdür. Amaç da eğitim yoluyla bölge barışına, bölge insanına hizmet etmektir. Gerçekten de eğitimin gücü iyi kullanılırsa, iyi bir eğitim uygulanırsa, insanlara barış kültürü verilebilir, Hasan Âli Yücel'in dediği gibi. Eğitim anlayışı öyle olmalıdır ki, hümanist bir anlayış ortaya koymalıdır. Yani, öyle bir anlayıştan geçen insan, bir canlıya kıyamamalıdır, bir canlıya vuramamalıdır, şiddetten, terörden uzak olmalıdır, çevresini korumalıdır, kültürünü korumalıdır, insanı korumalıdır. İşte, belki bu eğitim enstitüsüyle, yapacağı çalışmalarla, bu eğitimin gücüyle, ilkesiyle bunlar yerine getirilebilir.

Değerli arkadaşlar, hazır böyle uygulanmış bir köy enstitüsünden söz ederken, geçenlerde arkadaşların da katkısıyla bir yasa önerisi verdik Meclise, köy enstitüleri eğitim sistemini araştırma enstitüsü diye. Bu enstitünün görevi, o sistemi inceleyerek günümüz eğitimine önerilerde bulunmak.

Şimdi, bu konuştuğumuz tasarıda da, tabii -biraz önce konuşan arkadaşım da söyledi- dilerim, böyle güncel politikaya araç olacak bir biçimde kullanılmaz. Zaten bunlar uluslararası bir anlaşmadır, uluslararası bir girişim burada söz konusudur. Nasıl, UNESCO, bütün dünyada eğitim, bilim, kültür alanında kimi çalışmalar yapıyorsa, bu Ekonomik İşbirliği Teşkilatının, Türkiye'de, Ankara'da kurulacak eğitim enstitüsü de, eğitim yoluyla bir iş birliğini, bölgesel dayanışmayı öngörmektedir. Ben, bu ilkelerin gözetileceğine inanıyorum, çünkü, eğitim, insanı insanlaştıran bir süreçtir. Eğer iyi verilirse, salt bilgi değil insana yaşamı boyunca kendisini geliştirecek alışkanlıklar da verir. Hele enstitü adıyla kurulan bu kurum, klasik ezberci ya da kimi gösteriş için çalışmalar yerine, bölge insanının geri kalmışlığının bir yazgı olmadığını, ekonomiyle eğitimi birleştirerek ve ikisini barıştırarak, belki üretim için eğitim ilkelerini ortaya koyarak, böyle insan yetiştirerek, yeni modelleri -bizim geçmişimizden de olan modellerden de yararlanarak- bölge halkının yararına sunabilir.